

2

lidzrunāšana augstskolas dzīves un studiju plāna noteikšana.
4// "Pzaudžu maiņas problēma" (iesp. Vačijas "Latvijā"). Mūsu tautā visumā ir plašāk izplatīta pozitīva domāšana. Tās veicināšanai domāti vairāki mani raksti. Senos laikos tēva autoritāte bija pilnīgi neapstrīdama un tēvs bija pat pilnīgs noteicējs par sava dēla, vai meitas dzīvi, vai nāvi. Atcerēsimies no Bi belespatriarchu Ābramu, kas uz Dieva pieprasījumu bija gatavs ziedot Dievam savu dēlu Izaku, bet Dievs gribēja tikai pārbaudīt viņa paklausību un atļāva ziedot Izaka vietā jēru. Pat vēl XV g.s. Krievijas cars Ivans IV Bargaiss lielās dusmās nodūra savu dēlu. Ar laiku jaunā paaudze ieguva arvien lielāku noteikšanu un lomas sāka mainīties. XIX g.s. II pusē jau dēli saslējās pret tēviem un viņu kultūru. Tāds ir nihilists Bazārovs Turģēneva romāna "Tēvi un dēli"

Šai manā rakstā izvirzīta pateicīga viela diskusijām. V. Aparjods "Jaunās gaitas" pirmā burtnīcā pārņēma jaunatnei kontinuitātes pārtraukšanu ar aprakstiem audzēm, interesi par erotiku un sportu, kultūras slāpju trūkumu un akadēmiskās jaunatnes norobežošanos no tautas plašākām masām un idiferenci pret reliģiju.

5/ Nākamais raksts "Jaunatne un dzīves cēla izvēle" (iesp. prof. P. Starca izdotā grāmatā "Jaunatnes dzīves problēmas" "Rakstu krajums" (Latviešu kultūras institūta izdevums, 1956). Tur uzskatāmības dēļ dažādus uzskatus par dzīvi izsaka dzīvnieki: dzīve ir cīņa, ko noteic spēks un prāts (zirnēklis), dzīve ir bauda (taurenītis), dzīve ir mūžīga tieksme pret debesīm un krišana atpakaļ (I gliemēzis), dzīve ir mīkla (II gliemēzis), dzīve ir ražīgs darbs un sava pienākuma izpildīšana (skudrite). Vēlāk šie uzskati plašāk iztirzāti un beigās konstatēts, ka dzīves jēgu nevar reducēt uz kādu vienkāršu formulu, bet katam jāatmirdz visvaravīksnes krāsās. S. grāmata iepazīstina ar cēloņiem, kāpēc bibliogrāfijas rakstus A. L. A. žurnālā (IV. b.) publicēts mans raksts "Brīvās Latvijas skolu gaisotne", kura pamatā ir kādas ģimnazistes 2 tēlojumi: "Kādas klases mīlestības problēmas", kas notēlo mīlestības romantiku toreizējā Latvija (1920. g.) un "Bailes matemātikas stundā". Abi tēlojumi radušies N. Drauziņas sievietes ģimnazijā, kur kādā psiholoģiskas stundā uzaicināja aprakstīt savu spilgtāko jūtu pārdzīvojumu. Šai rakstā salīdzinu A. S. un brīvās Latvijas izslēgšanas sistēmu atšķirības. Par to man bija izdevība izteikties Filadelfijas Internacionālā Institūta izlases diskusijās. Lai veicinātu latviešu jaunatne latviešu grāmatu lasīšanu, A. žurnālā (IV. b.) publicēju rakstu "Lasīšanas sacensības", kur konstatēju ka sevišķi labi panākumi šai ziņā atzīmējami Filadelfijas ev.-luteriskajā. Jāņa draudzes sestdienas skolā, kur kāds audzēknis izlasījis 25 grāmatas virs paredzētās normas (6). Daeja iedzīvināta arī citās skolās.

- 3
- 8/ Savā rakstā "Vairāk vēribas audzināšanai" (iesp. "Latvijā Amerika") iztirzāju kapt. A. Kantrovska grāmatu: "Kādiem mums jābūt? Vadonis morāl audzināšanā. V.S.F. Vasaras skolu fonda izdevums. Tur plaši iztirzāti dažādie pienākumi, kas ieaudzināmi mūsu jaunatnē. Šī grāmata gan bija domāta Latvijas karavīru audzināšanai, bet to labi var izmantot skolotāji un skolotājas, svītrojot nevajadzīgo. Cik liela starpība ar A.S.V. skolām, kur plaši pasvītrot pilsoņu tiesības, bet necenšas ieaudzināt arī pienākuma apziņu.
9. Manā rakstā "Rakstura veidošana chaotiskā laikmetā" (iesp. A.L.A. žurnāli un 12. b.) sevišķi svarīgs no reliģiskās audzināšanas viedokļa. Bet tam te pasvītrots, ka arī spilgtas personības savā dzīvē ~~piemē~~ pie-dzīvojušas nevēksmes, bet ar savu neatlaidību panākušas, ka sasnie-gušas dzīvē nospraustus mērķus.
- 10/ Savā rakstā "Uzticība savai tautai un tēvzemei" (iesp. "A.L.A. kul-turas biroja biļetēnā, 10, 1964) dalos ar savām pārdomām par lietuņu pētnieka J. Ģirņus grāmatu "Tauta un uzticība tautai". Līdztekus ko-ncentrēti apskatu prof. P. Jureviča plašo rakstu "Mūsu pagatnes aktivitāte" (iesp. viņa rakstu krājuma "Kultūras" sejas".
- 11/ Savā apcerē "Kultūras politikas plāns" ("Universitas", 30, 1972) i-tirzāju prof. E. Dunsdorfa rakstu "Kultūras politikas plāns" (iesp. "Archīva XII b.) un raksturoju arī oficiālo recenzentu uzskatus.
- 12/ Savā atsauksmē "Latviešu partautošanos problēma" iztirzāju prof. E. Dunsdorfa "Programmu pret partautošanos" (P.P.P.), kas publicēta "Archīva" V. burtnīcā.
- 13/ 1953. g. biju publicējis "Laikā" slejās aptauju jaunatnei (ar 50 jautājumiem). Šo jauniešu atbildes izmantoju mīnu latviešu vā-valodas līmeņa konstatēšanai un norādīju uz raksturīgākām kļūdām. Protams, iztirzāju arī vairākas pedagoģiskas problēmas. Šis mans raksts iespiests ar virsrakstu "Mūsu jaunatne un latviešu valoda iespiests "Latviešu akadēmiskās ziņas" (12. burtnīcā)
- 14/ Savā plašā recenzijā "Padomi mācīšanās un audzināšana" (A.L.A. žurnāla, 8, 1973) iztirzāju pedagoģiskos rakstus, kas iespiesti pro-f. E. Kāpostina rediģētā rakstu krājuma "Mājai un skolai".
- 41

Pielikuma daļā esmu paredzējis ievietot dažus rakstus ar autobiogra-

42

V.A.
gaitas

fiisku raksturu, lai veicinātu mūsu jaunatnē censonību un pozitīvo
domasana. Manā rakstā "Manas pirmās izglītības gaitas" (iesp. Vācijas "Lat
"Latvijā" 1970. g. janvāra un februāra n-ros) raksturoju savas skolas
Rīgas pareizticīgo parīgās skolā (1905-1909. g.) un garīrajā seminārā
(1909-1913. ...).
A. Savus studiju gadus Pēterpils vēstures un filoloģijas institūtā
(1913-1917) raksturojis savā rakstā "Mans studiju laiks Pēterpilī"
(iesp. "Latviesu akadēmiskās ziņas" un "Universitas" 31, 1970) vēl ne
neiespiests ir mans jaunākais raksts "Mani studiju gadi Vācijā (1927-
1929 Minchenes universitātē un 1929-1931. g. Berlīnes universitātē)
bez tam pielikuma daļā esmu paredzējis ievietot dažas īsas, bet nozīmī-

C "Vasaras nometnes" populis (recenzijas par Irmas Vīksniņas grāmatu
"Sauls sala" romāns jaunatnei, "Grāmatu draugs", 1967 -- esp. "D.V. mēnes-

D "Trīs skolas problēmas" - recenzija par Irmas Vīksniņas grāmatu
"Abolventu klase" ("Grāmatu draugs", 1969 / esp. D.V. mēnesraksta)

E "Nākotnes mācītas grāmata" - recenzija par E. Dunsdorfa grāmatu
"Latvijas vēstures atlants. Skolā un pašācībai, Ispiedis ģenerāļa
Goppera fonda, 1969. / esp. D.V. mēnesrakstā 1969, III.

F Saktu stāsti. Prof. E. Dunsdorfs, Ispiedis ģenerāļa Goppera fonda
1966. recenzija D.V. mēnesrakstā.
G. Jaunas lugas jaunatnei* ("Tālie stari")* - Jaņa un Austras Balku lugas
V.S.F. 1972 / recenzija "Latvijā Amerikā, 1972 /

5 Darba veicēji

Darbu esmu veicis individuāli, pamatojoties uz 4 gadu studijām
Pēterpils vēstures un filoloģijas institūtā (1913-1917/g.) un
2 gadu studijām Minchenes universitātē (1927-1929.g.) un 3 gadu stu-
dijām Berlīnes universitātē (1929-1931.G.). Paidaģoģiskā laukā esmu
darbojies 44 gadus.

6 Saimniecība

Es vēlētos saņemt no Latviesu fonda neatmaksājumu pabalstu \$ 2,000 ar
apmēra, ar ko varētu ieinteresēt kādu izdeveju publicēt šo aktuālo
rakstu krājumu. Biju to iesniedzis ģenerāļa Goppera fondam, bet viņiem
nebija tik daudz brīvu līdzekļu.

200 Gilham St,
Philadelphia, Pa

N. Vīksniņas

191111

1 Projekta nosaukums
"Jaunatnes problemas"
Paidagogisko rakstu izlase

2/ Pamatdoma

Pedejos gados bernu vecaki arvien neatlaidigak pieprasa A.L.A.F. Izglitibas birojam publicet rokasgramatu vecakiem par bernu audzinanu. Tas ari saprotams, jo latviesu trindas sabiedriba audzinanas problemas kluvusas loti aktualas. Musu vecaka paaudze ir veidojusies liela mera zemnieku mentalitates gaisotne. Turpreti musu jaunatne veidojas uzbanizetas kulturas vide, lidz ar to rodas preteskibas, konflikti abu paaudzu starpa. Parasti uzvaretaja ir jaunatne paaudze, pie kam ta nav laimiga par so uzvaru. Melaine ir ta, ka A.S.V. paidagogu liela dala ne tikai vidusskolas, bet seviski augstskolas pasv. tro dzives negativas paradibas, bet tikai reti it ka garamejot- atzine ari kau ko pozitivu. Tas pats svēto gans AASSV rādās šādi: tādi- zija, teatros, ari dienas prese, kur visur mekle pec sensacionala, pie tam it ka ar taudu pasvitro tiesi negativo. Lidz ar to jaunatne domine pesimisms un ta nespej atraast kaut jebkadu dzives jegu. Tas var novest un biezi ari noved pie izpriecu kulta, pie kam, meklejot pec arvien izsmalcinatakam izpriecam, sak arvien vairak meklet pec alkohola un pat narkotikas, kas ruine visu turpatko dzivi. Es pazistu vairakus vecakus, kas smagi pardzivo so jaunatnes parak moderno staju, zaude dzives prieku un dazi ir priekslaidīgi aizgajusi cita pasaule. Musu maza tauta jau ir loti daudz zaudejusi no sava dziva speka, ka mes nedrīkstam vienaldzīgi noskatīties vel talaka musu tautas loceklu zaudesana. Tapeç pretstata tam ir loti svariga latviska gimenes, skolu un organizaciju svetiga audzinanas ietekme. Diemzel ari te daudz kas ir atstats pasplusmei. Ir daudz vecaku, kas izdara sma- gad audzinanas kludas. Minesu tikai dazas. Loti bistami ir parak sasla- vet berna skaistumu, vai gudribu. Bernam, seviski jaunietim driz vien "sakapj galva" un vins sak iedomaties sevi par geniju, kam nav tik daudz jastrada ka parejiem un lidz ar to sekmes sak slidet uz leju, rodas alosanas un ar laiku izveidojas mazvertibas ~~ar~~ tiek sme aizmirsties alkohola, vai pat narkotikas lietosana. Klumiga var izradities ari bernu parmeriga lutinasana, seviski tas notiek vienber- nu gimene. Berns ir kluvis gimenes centrala persona, tapeç gruti ieklau- ties skolas gaisotne, kur vins ir viens no grupas ...

Diemzel ari musu skolas nepietiekami pievers uzmanibu audzinasa- nai. Tapeç pirms daziem gadiemsaku popularizet savu ideju par specia-

40

las audzināšanas pusstundas noorganizēšanu mūsu skolās. Šai pusstundai laiku varētu iegūt vai nu no katras mācību stundas, samazinot to par 5 minūtēm, vai vēl labāk: pagāinot mācīšanas dienu par 15 minūtēm darba sākumā un par 15 minūtēm beigās. Šīs pusstundas programmu varētu dažādot: vienreiz to veltīt morālai audzināšanai, citreiz - aistētiskai audzināšanai, atskanojot vērtīgas latviešu skaņu plates ar audzināšanas zinā piemerotu saturu, kā piem E. Kupeča "Dievam un tēvzemei, lielākās kolonijās varētu piesaistīt māksliniekus, kas ievadītu mākslas darbu izpratnē. Šī audzināšanas pusstunda būtu saistāma ar svētbrīdi, ar koparasti uzsāk darbu. Tā nebūtu organizējama kā jauns mācības priekšmets ar atprasīšanu un atzīmiem. Vislabāk būtu, ja sakarā ar dzirdēto notiktu pārrunas klasēs/, jo arī jaunatnes vadītāji to kultivē savās plašākās sanāksmēs.

b/ Ir publicēti vairāki metodisku rakstu krājumi, kas varētu labi noderēt skolotāju saimei izveidot atsevišķu priekšmetu mācīšanas metodes, bet tur maz skārtās tieši audzināšanas *moodes problēmas*

3 /Projekta mērķis

Mani pādagogiski raksti uzrakstīti interesantā veidā un tie var sagādāt skolotāju saimes bagātu vielu plāsam pārrunām. ~~Jaxx~~

Ja radīsies iespēja šo gramatu publicēt, esmu paredzējis vēl pievienot savu aktuālo rakstu "Vecāku klūdas bērnu audzināšanā".

4b Projekta saturu esmu ietvēris konspektīvā rakstu apskatā